

Analýza hrobů z Lesní školky (Pohansko) a formalizovaný deskriptivní systém

Při tvorbě deskriptivního systému není pochyb o tom, že strukturující entitou bude jeden hrob. V rámci analýzy však musí být definovány i jejich kvality. Je nutno vybrat takové deskripty, které budou dostatečně strukturující z hlediska položených otázek.

První skupina deskriptorů souvisí s předměty, které byly uloženy v hrobech jako milodary. O jejich významu pro diskuzi o sociálním rozvrstvení zemřelých a náboženských představách lidí, kteří milodary nebožtíkům vkládali do hrobů, není pochyb, i přesto, že hroby z Lesní školky jsou jen velice chudě vybaveny. Pouze dvě kategorie milodarů jsou natolik početné, aby bylo možné je vyčlenit jako samostatné deskripty. Jedná se o nože (MESSER) a keramiku (KER). Ostatní milodary (nákončí, přezka, parohová schránka, železný či bronzový kroužek, proplétáček, ocílka, vědro, bronzový hrot, opracovaná kost) bylo nutno zahrnout pod jeden deskriptor – jiné předměty (ANDERE_F). Šperky (náušnice, korálek) se objevily pouze v malém počtu hrobů a nejsou dostatečně strukturující. Údaje o nich nebyly zahrnuty do deskriptivní matice. Přítomnost milodarů v hrobě je vyjádřena dichotomizovanou hodnotou 0 - 1.

Další deskriptor souvisí s hrobovými jámami. Již výše bylo konstatováno, že hroby jsou v Lesní školce vesměs jednoduše upraveny. Mohou být charakterizovány vlastně jen svými rozměry. Jako strukturující byl vybrán znak, který v absolutních hodnotách vyjadřuje plochu hrobové jámy v úrovni podloží (AREA). Hloubka hrobu není do deskriptivní matice zahrnuta, protože v Lesní školce byla většina hrobů zahloubena do podloží jen minimálně (hloubka hrobu výjimečně překračuje 30 cm) a u mnoha z nich nebyl tento znak v terénní dokumentaci vůbec registrován.

Poslední skupina deskriptorů popisuje kostru - její orientaci, stav a pozici. Z hlediska orientace kostry vzhledem ke světovým stranám lze vyzdvihnout především základní směr Z-V, obličejem k vycházejícímu slunci. Tato orientace, která je zcela běžná na pohřebištích 9.-12. stol. (*Hanuliak 1984, 109*), se na Pohansku vyskytuje jen v omezené míře, a to jak u hrobů rozptýlených mezi sídlištními objekty (*Dostál 1982a, 181*), tak i na pohřebišti u kostela (*Rajchl 2001, 129-131*). Lze předpokládat, že zde může mít zvláštní význam. Skutečnost, že je hrob orientován Z-V, bude hodnotou 1 vyjadřovat deskriptor W_O. Do této skupiny jsou kromě přesně orientovaných hrobů zařazeny i případy s mírnou odchylkou ve směru ZZS-VVJ a ZZJ-VVS. Hroby označené v tomto deskriptoru 0 jsou orientovány ve všech ostatních směrech. U koster byl sledován i stav zachování. Deskriptor ERHALGUT hodnotami 0 a 1 vyjadřuje, zda nalezená kostra byla v dobrém či špatném stavu. Poloha končetin je zaznamenána dvěma deskripty. Pro pozici rukou je za strukturující a zároveň i početněji zastoupený znak (k tomu i *Dostál 1982a, 182*) považováno ohnutí alespoň jednoho z předloktí, které bývá často přeloženo přes pánev (EHAND_BO). Pokrčení nohou (BEINE_BO) je pokládáno za podstatnou odchylku od běžného ritu, a to nejenom u nebožtíků pohřebních ve skrčené poloze (*Dostál 1982a, 182*).